

شوگ بزرگ بحران مالی به بورس‌های کالایی جهان

روز شمار:

زخم کهنه‌ی Credit Crunch یا به عبارتی بحران کمبود اعتبار، از اگوست سال ۲۰۰۷ و از بطن اقتصاد کاپیتالیستی آمریکا سر باز کرد و اکنون پس از یک سال، به اوج خود رسیده و تبدیل به بزرگترین بحران مالی جهانی شده است. بورسهای جهان روزانه میلیاردها دلار ارزش خود را از دست می دهند و اعتماد از بازارها رخت بسته است. چرخ بزرگترین اقتصاد جهان، ایالات متحده، عملاً به گل نشسته و در نتیجه، اقتصاد بسیاری از کشورهای بزرگ را نیز با خطر رکود اقتصادی مواجه کرده است. اکنون دولت‌ها سراسیمه بدنبال مهار بحرانی هستند که آتش آن شیرازه اقتصاد سرمایه داری و تز بازارهای آزاد را از هم می پاشد.

۱۴ سپتامبر ۲۰۰۸

بانک سرمایه گذاری لیمن برادرز

بانک اعلام ورشکستگی (Lehman Brothers) کرد و رقیب دیرینه آن مریل لینگ (Merrill Lynch) به اتفاق بانک آمریکا آن را خریداری نمود.

۱۶ سپتامبر ۲۰۰۸

بانک فدرال نیویورک، ۸۵ میلیارد دلار به شرکت بیمه AIG کمک کرد تا این شرکت از فروپاشی در امان بماند. دولت ایالات متحده با اعطای تسهیلات طی دو سال آینده، مالک ۷۹٫۹ درصد این شرکت گول پیکر بیمه خواهد شد.

۱۸ سپتامبر

بانک انگلیسی لویدز تی اس بی (Lloyds TSB) بانک ایچ باس (HBOS) را خریداری کرد. ایچ باس یکی از بزرگترین شرکتهای ارایه دهنده وام رهنی در انگلیس بود که در آستانه ورشکستگی به مبلغ ۱۲ میلیارد پوند فروخته شد.

۱۹ سپتامبر ۲۰۰۸

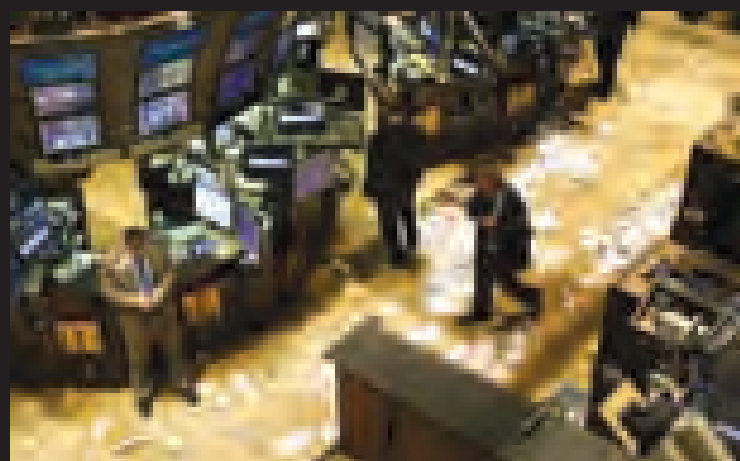
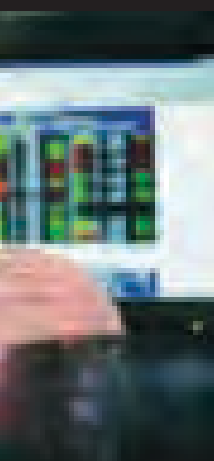
هنری پالسن، وزیر خزانه داری ایالات متحده، طرحی را ارایه نمود که بر مبنای آن، دولت فدرال میلیاردها دلار از بدهی های غیر قابل وصول (با به اصطلاح سمی) مرتبط با وام های رهنی را خریداری کند تا بدین ترتیب آرامش به بازارها باز گردد. با انتشار این خبر، بازارهای سهام در انگلیس و آمریکا تقویت شدند.

۲۰ سپتامبر ۲۰۰۸

دولت بوش، لایحه ی تاریخی ۷۰۰ میلیارد دلاری کمک به بازارهای مالی را به مجلس ارایه داد. هدف اصلی این لایحه، خریداری وام های بلاوصول و اعطای اعتبار به بانکها و شرکتهای بزرگ بود. بانک بارکلیز (Barclays Bank) بخش اصلی تجاری لیمن برادرز را خریداری کرد.

۲۱ سپتامبر ۲۰۰۸

بانک های گلدن ساکس (Golden

(چهارمین بانک بزرگ آمریکا) است.

۱۰۵ اکتبر ۲۰۰۸

مقامات ارشد کشورهای اروپایی سلامت از کارایی سیستم بانکی اطمینان دادند. دولت آلمان، با اعطای اعتبار، بانک هیپو (Hypo Real Estate) را از ورشکستگی نجات داد.

۱۰۶ اکتبر ۲۰۰۸

شاخص سهام داو جونز آمریکا (Dow)، در هراس از وضعیت رکود اقتصادی، برای اولین بار طی ۴ سال گذشته به زیر سطح ۱۰۰۰۰ سقوط کرد.

۱۰۷ اکتبر ۲۰۰۸

ایسلند کنترل دومین بانک بزرگ این کشور (Landsbanki) را برعهده گرفت و برای جلوگیری از "ورشکستگی ملی" ناگزیر به گرفتن ۴ میلیارد دلار وام از روسیه شد.

۱۰۸ اکتبر ۲۰۰۸

در انگلیس، با سقوط شدید سهام بانکهای HBOS، RBS و برخی از بانکهای دیگر، بانک مرکزی ۵۰ میلیارد پوند به سیستم بازارهای این کشور تزریق کرد.

۱۰۸ اکتبر ۲۰۰۸

بانک های مرکزی بزرگ جهان (آمریکا، انگلیس، اروپا، کانادا، سوئیس، سوئد، چین) در اقدامی مشترک و هماهنگ، اقدام به کاهش نرخ بهره بانکی خود (۵۰ واحد-چین ۲۷ واحد) کردند.

۱۰۸ اکتبر ۲۰۰۸

سقوط شاخص های سهام ادامه دارد... بازار توکیو ۱۰ درصد و بازار لندن ۹ درصد ارزش خود را از دست داد. شاخص داو جونز آمریکا برای هفتمین روز متوالی در

(Holdings)، بانک لیمن برادرز فعال در آسیا را خریداری کرد. در روزهای بعد، این بانک، بخش فعال بانکهای اروپایی را نیز در اختیار گرفت.

۲۴ سپتامبر ۲۰۰۸

آقای وارن بافت (Watten Buffet) میلیارد معروف جهان و مالک شرکت برکشایر (Berkshire Hathaway)، ۵ میلیارد دلار در بانک Goldman Sachs سرمایه گذاری کرد. اقدام بافت، موجب افزایش ۶ درصدی سهام این گلدمن شد.

۲۶ سپتامبر ۲۰۰۸

بانک واشنگتن میوچوال (Washington Mutual) به دلیل آنچه بزرگترین ورشکستگی بانکی آمریکا نامیده شد، از سوی دولت فدرال تعطیل شد و تمامی دارایی های آن به مبلغ ۱۹ میلیارد دلار به بانک جی پی مورگان (JP Morgan Chase) فروخته شد.

۲۸ سپتامبر ۲۰۰۸

مقامات کنگره و رهبران احزاب فعال از حصول توافق اولیه برای تصویب لایحه ی ۷۰۰ میلیارد دلاری دولت فدرال برای خرید و در اختیار گرفتن وام های بلاوصول خبر دادند.

۲۹ سپتامبر ۲۰۰۸

تلاش دولت های اروپایی برای نجات بانکهای فورتیس (Fortis) بلژیک، بردفورد اند بینگی (Bradford & Bingley) انگلیس و بانک هیپو ریل استیت (Hypo Real Estate) در آلمان.

۱۰۳ اکتبر ۲۰۰۸

پس از گذشت دو روز از تصویب لایحه ی ۷۰۰ میلیارد دلاری دولت برای نجات سیستم مالی در سنا، این طرح برای دومین بار در مجلس

(Sachs) و مورگان استنلی (Morgan Stanley) مجوز پذیرش سرمایه (خرید سهام شرکتها) را به عنوان بانکهای سرمایه گذار (Banking Holding Companies) تحت نظارت دولت فدرال، دریافت کردند.

۲۲ سپتامبر ۲۰۰۸

بانک سرمایه گذار نومورا ژاپن (Nomura)

سراشیبی سقوط قرار دارد.

۱۱-۱۲ اکتبر ۲۰۰۸

برگزاری نشست G۷ (هفت کشور صنعتی و ثروتمند جهان) در واشنگتن، تصویب طرح ۵ ماهه ای برای به حرکت درآوردن بازارهای مالی و عبور از بحران... بسیاری از کشورها نیز بطور مستقل با

نمایندگان به رای گذاشته شد و به تصویب نهایی رسید. بانک ولس فارگو (Wells Fargo) اعلام کرد که برای خرید بانک واکوویا (Wichovia) به مبلغ ۱۶ میلیارد دلار به توافق رسیده است. این در حالی است که بانک سیتی (Citigroup) نیز همچنان در رقابت برای خرید واکوویا

تزریق نقدینگی و تضمین سپرده‌های بانکی، برای نجات بازارهای مالی خود اقدام کرده‌اند.

مقدمه:

مجلس سنای آمریکا طرح ۷۰۰ میلیارد دلاری دولت برای پرداخت بدهی‌های شرکت‌های حاضر در بازار بین‌المللی بورس این کشور (وال استریت) را تصویب کرد. مجلس سنا طرح اصلاح شده دولت این کشور که با هدف بهبود وضعیت بی ثبات بازار جهانی بورس که در پی بحران وال استریت به وجود آمده بود را با ۷۴ رای موافق و ۲۵ رای مخالف به تصویب رساند. این در حالی است که تنها یک ماه مانده به انتخابات ریاست جمهوری آمریکا، باراک اوباما و جان مک کین، نامزدان این انتخابات، حمایت خود را از این طرح اعلام کردند تا بدین ترتیب فشارها بر مجلس نمایندگان آمریکا برای تصویب این طرح که روز دوشنبه یک بار آن را رد کرده بود، بیشتر شود.

جورج بوش، رئیس‌جمهور آمریکا نیز با استقبال از این طرح از مجلس نمایندگان این کشور خواست تا با تصویب آن طی دو روز آینده از وارد آمدن آسیب‌های بیشتر به اقتصاد آمریکا جلوگیری کنند. در طرح اصلاح شده دولت آمریکا برای جلب نظر محافظه کاران حزب جمهوری خواه که پیش از این با طرح اصلی مخالفت‌هایی داشتند، به خزانه داری این کشور این قدرت داده شده تا تمامی بدهی‌های عقب افتاده وام‌های مسکن که در حال از بین بردن صنعت اقتصادی آمریکا هستند را خریداری کند. هنری پاولسون، رئیس خزانه داری آمریکا، نیز که هفته‌ها برای بهبود وضعیت بحران اقتصادی آمریکا تلاش کرده است از مجلس نمایندگان خواست تا سریعاً این طرح را تصویب کند. از طرف دیگر مکس بوکس، سناتور ارشد حزب دموکرات، پیش‌بینی کرده است که تغییرات اعمال شده در طرح اصلی برای به تصویب رسیدن در مجلس نمایندگان کافی باشد.

مخالفان این طرح در مجلس نمایندگان آمریکا معتقدند که نباید از مالیات مردم برای پرداخت بدهی‌های شرکت‌های حاضر در بازار بورس آمریکا که به اعتقاد آنان به علت اخذ

تصمیمات تجاری عجولانه مسوول این بحران هستند استفاده کرد. برخی مخالفان دموکرات این طرح نیز خواستار اضافه شدن یک بسته پیشنهادی الحاقی به این طرح شدند تا به طبقه کارگر آمریکا و آنهایی که به علت عقب افتادن بازپرداخت وام‌های مسکن در خطر از دست دادن خانه‌هایشان هستند کمک شود.

در حالی که تزریق میلیاردها دلار به بازارهای مالی نتوانست آرامش‌پایداری را در این بازارها برقرار کند مقامهای فدرال رزرو آمریکا نسبت به خطر رکود اقتصادی در این کشور هشدار دادند. جانت یلن رییس اداره فدرال رزرو سانفرانسیسکو در این باره گفت: اقتصاد آمریکا در آستانه رکود شدیدی قرار دارد و رشد اقتصادی این کشور طی سه ماه چهارم امسال به شدت کاهش خواهد یافت. وی افزود: این مساله کاملاً روشن است که دورنما و چشم‌انداز اقتصادی آمریکا به شدت تضعیف شده است. بخش‌های مهم اقتصادی آمریکا از بحران مالی اخیر آسیب جدی دیده‌اند. وی در ادامه با اشاره به تصمیم بانک‌های مرکزی غربی برای کاهش نرخ بهره به منظور مقابله با بحران مالی گفت: کاهش نرخ بهره تاثیر زیادی نخواهد داشت و برای مقابله با بحران مالی اخیر و جلوگیری از رکود اقتصادی جهان، به اقدامات بیشتری نیاز است. جیمز بولارد رییس اداره فدرال رزرو سنت لوئیس نیز گفت: فدرال رزرو آمریکا نباید بیش از حد به سیاست‌های پولی تکیه کند. تکیه بیش از حد مقام‌های بانکی آمریکا به ابزار نرخ بهره، راهکار حل مشکلات اقتصادی آمریکا نخواهد بود. کاهش نرخ بهره می‌تواند اقتصاد آمریکا را با فشارهای تورمی جبران ناپذیری روبرو کند و این مساله به تشدید مشکلات و چالش‌های اقتصادی آمریکا منجر خواهد شد. یلن نیز گفت با توجه به کاهش اعتماد مصرف‌کننده و رشد بیکاری، کاهش نرخ بهره سیاست درستی نیست و موجب افزایش تورم آمریکا طی سالهای آینده خواهد شد.

و اما سایر بورس‌های دنیا

شاخص سهام نیز در بازارهای بورس اروپا، آسیا و آمریکا روند ثابت نداشته و با نوسان

شدید همراه بوده است. حسین ارکان، رییس بورس استانبول با اشاره به تصویب احتمالی برنامه نجات اقتصادی در مجلس نمایندگان آمریکا گفت: حتی در صورت تصویب این طرح، نوسانات بازار در ترکیه ادامه خواهد یافت. وی در عین حال تاکید کرد که اقتصاد ترکیه از قدرت و انعطاف کافی برخوردار است. براساس این گزارش بحران اقتصادی به وجود آمده در بازارهای بورس‌های جهانی ناشی از وام‌های مسکن آمریکا، سهام‌های بانکی را در اروپا و ایتالیا هدف گرفته است.

آفت قیمت شاخص‌های سهام،

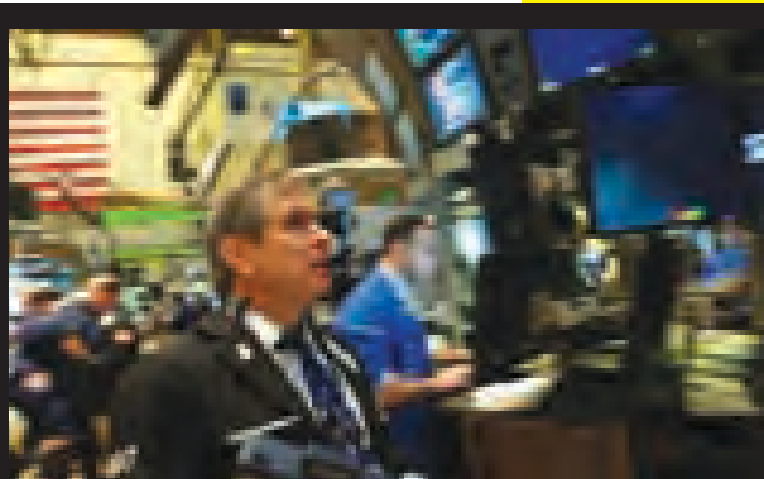
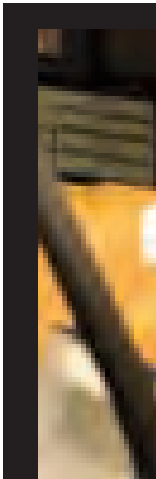
ادامه تقویت دلار در بازارهای آسیا

با خروج سرمایه‌گذاران از معاملات پریسک و افت قیمت شاخص‌های سهام، دلار در برابر ارزهای اصلی تقویت شد. در حال حاضر، انتظار نمی‌رود تا روند کنونی حرکت قیمت‌ها در بازار ارز تغییر کند. دلار آمریکا و ین به حرکت صعودی خود ادامه خواهند داد و در مقابل، یورو، پوند، دلار استرالیا و نیوزیلند همچنان تحت فشار نزولی قرار خواهند داشت.

در ژاپن، شاخص تحقیق شرایط تجاری تانکان، کاهش قابل توجهی یافت و شاخص تولیدات صنعتی نیز از رقم پیشین ۱۴ به ۲۵ رسید. کاهش رشد مواد اولیه و بخش صادرات، نشانه‌ای از کم شدن تقاضا در سطح جهان است و پیش‌بینی‌ها از کاهش این میزان به رقم ۲۱ در سه ماه آینده خبر می‌دهند. انتظار می‌رود، با بازگشت شرایط ریسک‌پذیری به بازارها، ین ژاپن تحت فشارهای نزولی شدید قرار گیرد.

تاثیر بحران مالی بر جهان عرب

بحران مالی غرب طی هفته‌های اخیر موجب کاهش چشمگیر اعتماد سرمایه‌گذاران در بورس‌های کشورهای عربی شده است. علاوه بر بازارهای مالی غرب، بورس‌های کشورهای عربی نیز منتظر نتایج و آثار طرح ۷۰۰ میلیارد

قیمت کالاهاى تجارى در بازارهاى جهانى به طور بسيار زيادى دچار تغيير شده و اين نوسان قيمت ها باعث سراسيمگى سرمايه گذاران و سوداگران بورس هاى كالابى گرديده است. در اين بين دلان اعتقاد دارند كه شرايط از وضع موجود نيز بدتر خواهد شد و بايد منتظر روزهاى سخت ترى باشيم. به عنوان نمونه شاخص بورس هاى كالابى در كشور هند به پايين ترين حد در ۲۵ هفته (۶ ماه) گذشته سقوط کرده است. به اين ترتيب انتظار ميرود در بلند مدت ارزش طلا در بازارهاى جهانى تقويت و افزايش يابد و در پى آن نوعى شرايط تورمى بر اقتصاد جهانى حكم فرما گردد. نتيجه آخر اين تحول فشار بيشتر بر ارزش دلار خواهد بود كه مى تواند نرخ برابرى آن را در مقابل ساير ارزهاى معتبر کاهش دهد.

بازار نفت

در مورد بازار جهانى نفت نيز بايد گفت كه نگرانى هاى زيادى در مورد آينده عرضه اين محصول در سطح بورس هاى جهان وجود دارد. به هر تقدير آنچه كه بيش از هر چيز ديگر در چشم انداز معاملات نفتى پيشيني مى شود؛ کاهش بهاى نفت است. به عقیده کارشناسان بازارهاى مالى، کاهش رشد اقتصادى كشورهاى صنعتى و رشد تقاضا، نقش مهمى در کاهش قيمت جهانى نفت خواهد داشت. البته اين نظريه مخالفانى هم دارد. به عنوان نمونه "الكسى ميلر" مدير عامل كمپانى "گازپروم" روسيه نيز ترديد دارد كه نرخ جهانى نفت و گاز

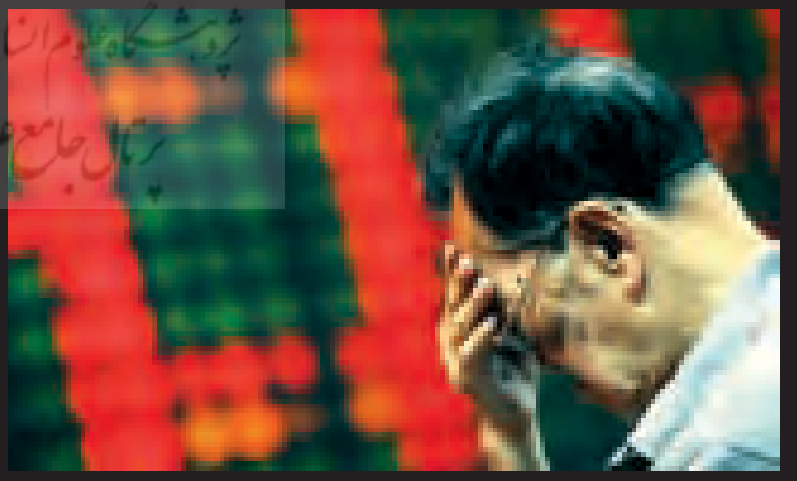
از كشورهاى عربى براى جلوگيرى از بحران مالى، مبالغى را به سيستم مالى و بانكى خود تزريق كردند. به اعتقاد برخى از كارشناسان، بحران مالى غرب به حدى شديد است كه بر رشد اقتصادى جهان و تقاضاى جهانى نفت تاثير منفى خواهد گذاشت. بحران مالى جهان بيشترين تاثير منفى خود را بر تامين مالى پروژه هاى زير ساختى كشورهاى عربى خواهد گذاشت.

بر اساس گزارش موسسه مودى، بحران مالى جهان بيشترين تاثير منفى را بر بورس دوبي داشته است، جايى كه ارزش سهام شرکتهای مسکن بورس دوبي بيش از ۵ درصد کاهش داشته و قيمت مسکن و ملک در مناطق مختلف دوبي با کاهش محسوسى روبرو شده است.

تاثير بحران بر بورس هاى كالابى

با گسترش بحران مالى در مناطق مختلف جهان؛ بورس هاى كالابى نيز دچار تحريك و نوعى عدم تعادل مى شوند. كارشناسان معتقدند نوسانات قيمت نفت و بحران بازارهاى مالى و سرمايه، تاثير مستقيمى بر بورس هاى كالابى دنيا و قيمت کالاها دارد اما آنچه در بورس کالا حائز اهميت است تاثير پذيرى حجم و ارزش معاملات بورس هاى كالابى بر اثر بحرانهاى مالى و فرازونشيب قيمت نفت است. عموماً چنين تاثيرى به علت ترديد با اتخاذ سياست هاى روز عرضه كنندگان و متقاضيان براى معامله است. بسيارى از صاحب نظران بورس هاى كالابى در هند بر اين باورند كه تاثير منفى بحران مالى

دلارى دولت بوش هستند. شاخص بورس دوبي طى هفته گذشته به كمتر از ۴۱۲۷/۶۲ واحد رسيد كه اين رقم طى يك سال و نيم اخير بى سابقه بوده است. شاخص تداول بورس عربستان نيز هفته گذشته به كمتر از

برای مدتی طولانی کاهش پیدا کند. بنا به باور وی دوره نفت و گاز ارزان به پایان رسیده است. و حتی با وجود بحران مالى، در هر صورت نرخ منابع سوختى در سطحى بالا باقى خواهد ماند. در آينده نه چندان دور مى توان گفت كه طبق

آمریکا بر بورس هاى كالابى جهان امرى اجتناب ناپذير است و حتى بورس هاى كالابى نيز به طور جدى و سخت دچار لطمه و آسیب خواهند شد. به دنبال بروز بحران مالى در آمريكا و متعاقب آن سرايت اين بحران به ساير كشورها؛ روند

۶۹۹۲/۷۲ واحد رسيد كه اين رقم از جولای سال ۲۰۰۷ بى سابقه بوده است. شاخص بورس در ابوظبى، كويت، قطر، بحرين و عمان نيز با افت چشمگيرى روبرو شد. در عين حال مقامهاى كشورهاى عربى تلاش زيادى مى كنند تا اعتماد سرمايه گذاران را جلب كنند و برخى

پیشبینی متخصصین و کارشناسان (نرخ نفت و گاز) افزایش خواهد یافت."

کاهش قیمت نفت خام کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) به زیر ۷۰ دلار باعث شد تا وزرای ۱۳ کشور تولیدکننده نفت با تغییر برنامه خود یکصد و پنجاهمین اجلاس را ۲۵ روز زودتر از موعد مقرر در سوم آبان ماه (۲۴ اکتبر) برگزار کنند. قیمت سبد نفتی اوپک که به ۶۸ دلار و ۵۸ سنت رسید زنگ خطر کاهش درآمدهای نفتی را برای تولیدکنندگان اوپک به صدا در آورد تا زرمزه کاهش تولید اوپک پیش از برگزاری اجلاس به گوش برسد. اعضای اوپک که طی دو ماه اخیر کاهش ۴۰ درصدی قیمت نفت را تحمل کردند در اجلاس گذشته و با پیشنهاد ایران ۵۰۰ هزار بشکه سقف تولید خود را کاهش دادند. اگرچه این تصمیم در کوتاه مدت تاثیر گذار بود اما بحران مالی جهان و به تبع آن کاهش رشد اقتصادی، افزایش نرخ بیکاری در آمریکا و کاهش تقاضای این کشور و افزایش ارزش دلار حلاوت کاهش تولید را به کام اعضای اوپک تلخ کرد و قیمت نفت باز هم به روند نزولی خود ادامه داد تا اعضای اوپک برای برگزاری نشست راغب تر از گذشته شوند. کاهش قیمت نفت به شدت اقتصادهای وابسته به نفت را تهدید می کند. ایران به عنوان یکی از این کشورها که بیش از ۸۰ درصد اقتصاد آن به درآمدهای نفتی وابسته است با مشکل روبه روست، اگرچه به گمان بسیاری از کارشناسان سیل عظیم درآمدهای نفتی در دو سال اخیر می توانست ایران را به یکی از اقتصادهای برتر دنیا تبدیل کند اما نه تنها این گونه نشد بلکه تورم در کشور به مرز ۳۰ درصد رسید و نقدینگی به مدد درآمدهای نفتی افزایش یافت، از این رو برخی از کارشناسان به جای اینکه از نفت به عنوان «نعمت» یاد کنند آن را «نقمت» می شمارند، چون معتقدند افزایش درآمدهای نفتی موجب افزایش واردات شده است. نشریه تخصصی پترولیوم اکونومیست طی گزارشی حجم درآمدهای نفتی ایران را طی شش ماه نخست امسال ۵۴ میلیارد دلار اعلام کرد. (علی اصغر عرشی چندی پیش درآمدهای نفتی را تا پایان مردادماه ۴۳ میلیارد دلار عنوان کرد.) این نشریه نوشت: افزایش درآمدهای نفتی به نفع اقتصاد ایران است. رشد اقتصادی ایران امسال به

بیش از ۶/۵ درصد خواهد رسید. این رقم سال گذشته به ۶/۲ درصد رسیده بود. این رشد در حالی صورت می گیرد که برنامه چهارم توسعه رشد هشت درصدی اقتصاد را برای ایران در این سال پیش بینی کرد اما طبق آمار بانک مرکزی ایران نتوانست در سال جاری رشدی بیش از ۶/۸ درصد را اجرایی کند، اگرچه رئیس دولت نهم رشد اقتصادی سال جاری را ۷/۶ درصد عنوان کرد که اگر حتی این گونه باشد باز ایران نتوانسته به اهداف برنامه چهارم توسعه دست یابد به ویژه آنکه در بودجه سال آینده نیز رشد ۷ درصدی پیش بینی شده است تا فاصله با اهداف چشم انداز ۲۰ ساله پیش از پیش به چشم آید. از طرف دیگر موسسه تحقیقات انرژی برن اشتاین در تازه ترین گزارش خود پیش بینی کرد، قیمت جهانی نفت طی سال ۲۰۰۹ میلادی به کمتر از ۷۰ دلار در هر بشکه خواهد رسید. بن دل کارشناس ارشد این موسسه تصریح می کند: قیمت جهانی نفت تا پایان امسال نیز بین ۷۵ تا ۸۰ دلار خواهد بود. موسسه برن اشتاین پیش از این، قیمت نفت طی سال ۲۰۰۹ را بیش از ۹۰ دلار اعلام کرده بود. کاهش تقاضای جهانی انرژی موجب افت ۴۵ تا ۵۰ دلاری قیمت نفت نسبت به اواسط جولای شده است. بر اساس این گزارش، موسسه اعتباری کر دیت سوئیس نیز طی گزارشی، پیش بینی خود نسبت به قیمت نفت طی سال های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ را کاهش داد. بر این اساس، قیمت هر بشکه نفت سبک امریکا طی سال ۲۰۰۸ تا ۲۵ دلار کاهش نسبت به گزارش قبلی به کمتر از ۷۵ دلار خواهد رسید و این رقم برای سال ۲۰۰۹ نیز با ۴۰ دلار کاهش به کمتر از ۷۰ دلار می رسد. ویل فوربس کارشناس ارشد موسسه کر دیت سوئیس نیز اظهار می کند: در حالی که اوپک و سازمان بین المللی انرژی پیش بینی خود نسبت به تقاضای جهانی نفت را کاهش داده اند، باید نسبت به وضعیت عرضه نفت در کوتاه مدت و میان مدت به شدت نگران بود. افزایش هزینه های تولید و کاهش قیمت جهانی نفت، موجب کاهش سرمایه گذاری در پروژه های تولید خواهد شد. اگر قیمت نفت به روند نزولی خود ادامه دهد، تولید نفت در آمریکا، روسیه، انگلیس و نروژ به شدت کاهش خواهد یافت. او تصریح می کند: با توجه به اینکه اکثر کشورهای

عضو اوپک با مازاد قابل توجه درآمدهای ارزی روبه رو هستند، کاهش قیمت نفت فشار زیادی بر آنها وارد نمی کند.

بازار محصولات کشاورزی:

اخبار رسیده از بورس کالای نیویورک کنیز حکایت از آن دارد که به دنبال بروز بحران مالی در آمریکا ارزش محصول سویا در قراردادهای آتی این بورس بزرگ و مهم جهان به پایین ترین حد در ۵ ماه گذشته سقوط کرده است. سایر بورس های کالایی نیز که محصولات کشاورزی را معامله می کنند گزارش های مشابهی را مخیره کرده اند. کارشناسان بورس های کشاورزی در آمریکا بیم آن دارند که میزان تقاضا و معاملات گروه کالاهای کشاورزی بیش از پیش تقلیل یابد. به عنوان مثال قیمت هر بوشل سویا در بورس کالای کشاورزی شیکاگو حدود ۲ درصد کاهش داشته است و از ۱۱/۷۹ دلار به ۱۱/۵۵ دلار در هر بوشل کاهش یافته است.

بازار فلزات:

همچنین به دلیل احساس ناامنی در بازارهای مالی جهان؛ بسیاری از سرمایه داران ترجیح می دهند سرمایه های خود را به طلا تبدیل کنند. این طرز فکر باعث افزایش تقاضا و نیز افزایش قیمت فلز گرانبهای طلا در بازارهای جهانی شده است. به این ترتیب قیمت هر اونس طلا در مرز ۷۸۰ دلار تثبیت شده و انتظار می رود در صورت تشدید بحران مالی؛ قیمت طلا همچنان به سیر صعودی خود ادامه دهد.

در خصوص بازار فلزات نیز می توان به این موضوع اشاره کرد که بازار جهانی سرب از رونق قابل قبولی برخوردار است ولی بازار معاملات فلز نیکل رونق خود را از دست داده است. در یک نگاه کلی به بازار فلزات در جهان می توان گفت که بحران مالی حاضر تاثیر منفی بر روند رشد اقتصادی کشورها خواهد داشت به همین دلیل میزان تقاضا برای انواع فلزات نیز در بورس های کالایی کاهش زیادی خواهد داشت. نتیجه این کاهش تقاضا نوعی رکود در بازار معاملات فلزات در سطح بین المللی است. پیشبینی کارشناسان بر این است که تنها روزه امید در این آشفته بازار بحران زده، ارایه تقاضا برای فلزات از سوی

بازارهای مالی و کالایی دنیا حاکم شود. جدا از میزان تاثیرپذیری بازار مالی و کالایی ایران از بازارهای جهانی، سیاست های اقتصادی دولت نیز در رکود بورس کالا تاثیر گذار است.

در زمینه کالاهای کشاورزی نیز باید اشاره کرد؛ با وجود آنکه بازار کشاورزی ایران کاملاً به صورت سنتی اداره می شود و برخی کالاهای استراتژیک همچون گندم در انحصار دولت است به همین دلیل پیروی بخش کشاورزی بورس کالا از بازارهای جهانی بسیار کم رنگ است اما کارشناسان اقتصاد کشاورزی معتقدند بازار جهانی کشاورزی از نوسانات بازار انرژی و بحران های مالی تاثیر می گیرد. دکتر چیدری کارشناس اقتصاد کشاورزی و استاد دانشگاه تربیت مدرس در این خصوص معتقد است: «تاثیر نوسانات قیمت نفت بر بازار کشاورزی به دو صورت کلان و خرد قابل تقسیم است. می توان تاثیرات کلان را بر کلیت بازار کشاورزی دانست و تاثیرات خرد را بر برخی محصولات کشاورزی دانست.» وی می گوید: «می توان با تحلیل تئوری های اقتصاد خرد، پرنگ تر شدن حضور واسطه ها و دلال ها را مهم ترین تاثیرپذیری بازار کشاورزی از نوسانات قیمت نفت و بحران های مالی دانست که این امر منتج به افزایش هزینه بازاریابی و توسعه حاشیه بازار خواهد شد.» او دومین مورد تاثیرپذیری در بازار کشاورزی را در رشد نرخ حمل و نقل دانست و افزود: «با افزایش قیمت سوخت، هزینه های حمل و نقل نیز افزایش می یابد که همین امر کشاورزان را بیشتر تحت تاثیر خود قرار می دهد و از سوی دیگر با افزایش قیمت سوخت، هزینه استخراج آب به دلیل استفاده گازی و پمپ های چاه نیز

و یکی از دلایل عمده رکود بازار فولاد به دلیل کاهش قیمت جهانی و تردید تجار برای فعالیت در بازار است.

به اعتقاد برخی کارشناسان؛ با کاهش قیمت نفت و تاثیر آن در بازار جهانی، قیمت محصولات فولادی و فلزی و پتروشیمی نیز در بورس کالا کاهش داشته است. با نوسانات پی در پی قیمت محصولات فولادی و فلزی بسیاری از متقاضیان منتظر ثبات بازار هستند به همین دلیل میزان تقاضا نسبت به ماه های اولیه سال جاری کاهش یافته است و از سوی دیگر عرضه کنندگانی همچون ذوب آهن اصفهان نیز در انتظار ثبات بازار، حجم عرضه خود در بورس را کاهش داده اند که در نتیجه با کاهش حجم عرضه و تقاضا، حجم و ارزش معاملات بورس کالا در رینگ معاملات فلزی کاهش داشته است. این گروه از کارشناسان معتقدند که جهانی شدن اقتصاد و پذیرفتن اقتصاد آزاد چیزی جز یکپارچگی بازارهای مالی و کالایی و تبعیت بورس کالای ایران از بازارهای بین المللی نیست و حتی در صورتی که این وضع در سطح بین المللی ادامه یابد و شاهد تاثیرات بحران در بورس کالای ایران هم باشیم طبیعی است در صورت عدم تاثیرپذیری نمی توان نام بورس کالا بر آن نامید. البته به دلیل حساسیت های موجود و سیاست های دولت؛ مدیریت بورس با ابزارهای خود سعی می کند بر معاملات و قیمت ها نظارت داشته باشد. کاهش قیمت نفت، تبعات منفی بر فعالیت اقتصادی بنگاه های همچون بورس کالا می گذارد و از سوی دیگر با کاهش قیمت

اقتصاد رو به رشد و بزرگ چین است که آن هم بنا به دلایل اقتصادی و اثرگذاری بحران مالی بر آن کشور در حاله ای از ابهام قرار دارد. اگر چه به ظاهر وضعیت در برترین بورس اروپا یعنی بورس فلزات لندن بسیار معمولی به نظر می رسد و بورس بازان، فعالان اقتصادی، دلالان و کارگزاران این بورس با اشاره دست و تلفن؛ معاملات خود را سرسامان می دهند، لیکن؛ ترس عمیقی از بحران بر این بورس نیز سایه افکنده است. به اعتقاد کارگزاران و سرمایه گذاران؛ شرایط بسیار خطرناک شده و جو بازار به هم ریخته است و عمده ترین دلیل این برهم ریختگی، احساس ناامنی در قبال بحران مالی است که روز به روز وخیم تر می شود. با توجه به این که ۹۵ درصد از فعالان و خریداران کالا در بورس فلزات لندن، آسیایی هستند؛ بسیاری از این افراد شرایط ناپایدار و بلندمدتی را برای این بورس اروپایی پیشبینی کرده اند و در فعالیت های جاری آنها نوعی احساس خطر و ترس از ریسک به چشم می خورد. آنها بر این باورند که با انتشار اخبار بحران مالی در آمریکا و سایر مناطق جهان؛ نوعی تغییر رفتار اقتصادی در فعالیت های بورسی به چشم می خورد.

آثار بحران بر بورس کالای ایران

سوالی که این روزها مطرح می شود این است که آیا بورس کالای ایران به دلیل بحران در بازارهای مالی یا نوسانات قیمت نفت به لحاظ حجم و ارزش معاملات نیز مانند بورس های کالایی دچار نوسان می شود یا خیر؟ اکثر کارشناسان بازار سرمایه ایران با تایید تاثیرپذیری بورس کالای ایران از بحران مالی و

افزایش می یابد. از سوی دیگر می توان رابطه معنا داری بین میزان نوسانات قیمت نفت و افزایش یا کاهش درآمد ارزی و رشد بخش کشاورزی یافت. بارش در آمد کشور از نوسانات قیمت نفت، بخش کشاورزی نیز رشد می کند و با کاهش درآمد نفت، این روند منفی خواهد بود.

فلزات، بازار فولاد، مس و آلومینیوم نیز دچار رکود معاملات شده اند که همین امر تبعات منفی بر تولید کنندگان اینگونه محصولات گذاشته است. باید در انتظار اتخاذ اجرای سیاست های کنترل کننده توسط کشورهای قدرتمند دنیا باشیم تا شرایط عادی بر

نوسانات قیمت نفت؛ معتقدند این تاثیرگذاری از طریق تاثیرپذیری قیمت محصولات نفتی و پتروشیمی و فلزات است چرا که بازار پتروشیمی و فلزات ایران هم اکنون از بازار جهانی تبعیت می کنند و هر گونه نوسان قیمتی در سطح بین المللی تاثیر مستقیمی در بازار ایران دارد